

Elinkeinovapaus kuuluu myös sote-alalle

Akavalaiset Yrittäjät AKY ry ja Suomen Kuntoutusyrittäjät ry vaativat Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta lopettamaan sote- ja kuntoutusalan asiantuntijoiden elinkeinovapauden rajoittamisen. Oikeus monimuotoiseen työskentelyyn kuuluu kaikille aloille.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (Pohde) hankkii sotepalveluita yksityisiltä palveluntuottajilta kilpailutusmenettelyn kautta. Tänä keväänä Pohde on rajannut tarjouskilpailun ulkopuolelle kaikki sellaiset yksityiset terveydenhuollon palveluntuottajat, jotka työskentelevät myös palkkasuhteessa Pohteen omissa palveluissa.

Pohteen menettely estää sote- ja kuntoutusalan asiantuntijoilta, kuten fysioterapeuteilta, toimintaterapeuteilta, puheterapeuteilta sekä psykologeilta monimuotoisen työskentelyn. Kuntoutuksen osalta palvelujen järjestämistä vastuu on hyvinvointialueella, joka on Kelan ohella suurin yksityisten kuntoutuspalveluiden hankkija. Jos julkisessa terveydenhuollossa työskentelevät rajataan ulos ostopalveluista, heille ei välttämättä jää mahdollisuuksia oman elinkeinon harjoittamiseen esimerkiksi sivutoimisena yrittäjänä.

Sivutoiminen yrittäjäyys on sote-alalla yleistä. Työntekijöiden kilpailevan toiminnan rajoittamisesta säädetään työsopimuslaissa ja sovitaan tarkemmin työsopimuksella tai työehtosopimuksella. Työnantajaa ilmeisesti vahingoittava kilpaileva toiminta sekä sen valmistelu on aina kiellettyä. Oleellista on, että monimuotoisesta työskentelystä sopivat työnantaja ja työntekijä.

Pohde on nyt ulkoistamassa sivutoimisen työskentelyn valvonnan ja rajoittamisen yksityisille palveluntuottajille, sen sijaan että neuvottelisi omien työntekijöidensä kanssa. Allekirjoittajajärjestöt korostavat, että monimuotoisen työskentelyn rajaaminen ei missään tilanteessa kuulu hankintamenettelyyn.

Perusteet Pohteen toiminnalle ovat ohuet. Oman henkilöstön käyttökielto ei perustu hankintalakiin eikä hankintasopimusten ehtoihin, vaan siihen, miten Pohde tulkitsee valtionvarainministeriön julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JYSE 2014). Valtiovarainministeriön mukaan mukaan JYSE-ehtojen ei ole tarkoitus rajoittaa sitä, kuka palveluita tuottaa. Näin ollen Pohteen tulkinta on yksiselitteisesti väärä. Pohde ei ole kuitenkaan suostunut muuttamaan linjaustaan, eikä esittämään sille kestäviä perusteita.

Työskentelymahdollisuudet kaventuvat ja jonot kasvavat

Psykologiliitto

Kuntoutusalalla on työntekijäpula ja potilasjonot ovat pitkiä. Pohteen harjoittama hankinta- ja työnantajapolitiikka hankaloittaa resurssien tehokasta käyttöä. Samaan aikaan asiantuntijoiden elinkeinovapaus supistuu.

Halukkuutta monimuotoiseen työskentelyyn olisi monella. Usealla työnantajalla työskentely on tyypillisesti osa-aikaista ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Sivutoimisesta yrittäjyydestä ei aiheudu Pohteelle, eikä varsinkaan asiakkaille, mitään haittaa. Allekirjoittajajärjestöjen huolena on, että jo ennestään huutavasta työntekijäpulasta kärsivillä sote- ja kuntoutusaloilla monimuotoisen työskentelyn mahdollisuudet näivettyvät ja työmarkkinat jumiutuvat.

AKY ja Kuntoutusyrittäjät korostavat, että hankinta- ja henkilöstöpolitiikassa tulee lähteä siitä, mikä on oikeudenmukaista ja kohtuullista. Pohteen toiminta on puhdasta byrokratiaa, josta on haittaa sekä henkilöstölle että kuntoutujille. Pohde ohittaa sekä Suomen lainsäädännön että oman henkilöstönsä mielipiteet.

Pohteen toiminta viivästyttää asiakkaiden hoitoon ja kuntoutukseen pääsyä ja kaventaa valinnanvapautta. Lisäksi se rajoittaa merkittävästi sote- ja kuntoutusalan asiantuntijoiden elinkeinovapautta.

Vaadimme, että Pohde oikaisee hankintapolitiikkaansa välittömästi. Pohteen työntekijöillä tulee olla mahdollisuus monimuotoiseen työskentelyyn, eikä tarjouskilpailuista tule sulkea ulos Pohteen omaa henkilöstöä.

Yhteyshenkilöt

Jarmo Mäkelä, AKYn sote-työryhmän puheenjohtaja
Suomen Fysioterapeutit
jarmo.makela@suomenfysioterapeutit.fi

Juhani Saarinen, juristi, varatoiminnanjohtaja
Suomen Kuntoutusyrittäjät ry
juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi

Timo Saranpää, puheenjohtaja
AKY – Akavalaiset yrittäjät ry
timo.saranpaa@ekonomit.fi

Jari Lipsanen, puheenjohtaja
Suomen Psykologiliitto ry
jari.lipsanen@psyli.fi

Heta Piirto, toiminnanjohtaja
Suomen Puheterapeuttiliitto ry
heta.piiro@puheterapeuttiliitto.fi

Psykologiliitto

Leila Mäkelä, toiminnanjohtaja
Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry
leila.makela@toimintaterapeuttiliitto.fi

Suomen Psykologiliitto
Bulevardi 30 B 3
00120 Helsinki
(09) 6122 9122
psyli.fi

